

NOVICE

Nesreče.

Smrtna nesreča s plinom. Dne 28. marca, v pozni nočni uri, so našli v Mariboru na Glavnem trgu v Bergovi hiši po nesreči smrtno zatsrupljenega s plinom Edmunda Höferja, solastnika trgovine z godali v ulici 10. oktobra.

Posesnik pogorel. V Narapljah pri Majšpergu je uničil ogenj posesniku Alojziju Tomincu gospodarsko in stanovanjsko poslopje. Zgorela je krma, živila, težja svinja ter razno poljsko orodje.

Trgovina pogorela. V Leskovcu pri Krškem je vsled vnetja saj v dimniku pogorela trgovina g. Zvonka Vahčiča. Blago in pohištvo so rešili, ogenj je upepelil stanovanjsko hišo in znaša škoda 250.000 Din.

Nenavadna smrt mladega fanta. V vasi Dragošček, ne daleč od božjepoti sv. Antona na Štangi pri Litiji, se je zgodila zadnje dni izredna nesreča. Pri Černetovih se je odpravila mati zgodaj v Litijo po opravkih. Doma je ostal kot varuh mlajših otrok 14letni Rudolf. Njegov oče mu je dal nalog, naj prižene čez nekaj časa za njim na nji-vojunca za vlako. Ker fanta ni bilo od nikoder, je šel očim pogledat na dom. V hiši je našel na vrvi od stropa obešenega pastorka. Vsi rešilni poskusi so bili zamanj. Fant se je igral s plezanjem in spuščanjem po vrvi in pri tem ga je doletela nenavadna smrtna nesreča, iz katere mu okoli stoječa negodna deca ni mogla pomagati in ga rešiti.

Ogenj uničil gostilničarju gospodar-sko poslopje. Krčmarju Rudolfu Jevnikarju nad predilnico v Litiji je upepelil ogenj gospodarsko poslopje. Zadušila se je tudi breja krava, več ko-koši, zgorela je krma ter precej drv.

Razne novice.

Smrt vsled lakote in pomanjkanja. V Kamniškem dolu pri Mariboru je našel znani krčmar Lovrenčič v potoku mrliča, ki je imel v ustah blato in listje. Mrtvi je 56letni Anton Ledernik iz Kamnice, ki je živel v največji revščini z ženo in tremi otroki. V boleznih se je zatekel v bolnico, kjer ni bil sprejet. Na povratku iz Maribora je zašel in je umrl med potjo vsled oslabelosti.

Ponarejeni 50dinarski novci so se pojavili v okolici Šmarja pri Jelšah.

Tri smrtne obsodbe. Državno sodišče za zaščito države v Beogradu je izreklo dne 28. marca t. l. razsodbo proti Orebu Petru, Begoviču Josipu ter Podgorčcu Antonu, obtoženim po zakonu o zaščiti države, ker so: 1. postali člani organizacije »Ustaša« v inozemstvu, ki ima cilj z nasilnimi dejanji ogrožati v Jugoslaviji javni mir in red v svrhu izločitve dela ozemlja kraljevine Jugoslavije iz celote; 2. ker so po naročilu iz inozemstva hoteli spraviti ob življenje Nj. Vel. kralja dne 16. decembra 1933 v Zagrebu; 3. ker so ubili enega policista, drugega pa nevarno ranili dne 17. decembra 1933 v Zagre-

bu. Vsi trije obtoženci so bili obsojeni na smrt.

Publicitas-Katalog. Velika in jubilarna izdaja našega novinskega kataloga je izšla in ima vse potrebne podatke o jugoslovanskem novinstvu. Kdor oglašuje, temu je treba, da se o vsem mogočem obvesti. Oglaševanje stane denar, a reklamni proračun je treba pravilno sestaviti. Katalog, to izvanredno delo naše stvariteljske sile, služi vsakemu, a najbolje tistemu, ki potrebuje oglase.

Velika izbira manufakturnega blaga v Trpinovem bazarju, Maribor, Vetrinjska ulica 15. Naši kupci dobe koledar »Slovenskega gospodarja«.

Kraste (ekceme), prisadi, kronične kraste, lišaji itd., za vse te bolezni, ki povzročajo zadostni bolečin in znajo biti odporne vsakemu zdravljenju, so obklad »Fitonina« zelo zanesljivo zdravilo. »Fitonina« desinficira, odstranjuje srbež, bolečine hitro ponehajo. Steklenica »Fitonina« 20 Din v lekarnah. Po poštnem povzetju 2 steklenici 50 Din. Poučno knjižico št. 18 pošlje brezplačno »Fiton« dr. z o. z., Zagreb, I—78. (Reg. pod št. 1271 od 28. jul. 1933.)

Obžalovanja vredni slučaji.

ZAVRATEN UMOR V TROJANAH PRED SODNIKI.

Dne 27. marca t. l. se je vršila pred velikim senatom v Ljubljani sodnijska razprava o zavrtnem umoru v Trojanah, ki je razburjal pred meseci popolnoma upravičeno celo Slovenijo. Obtoženi so bili vse obsodbe vrednega in preiščljeno zasnovanega krvavega dejanja trije in sicer: Antonija Trdin, njen svak Anton Trdin in Jožef Herle, svak Antona Trdina. Obtožnica navedla naslednje: Antonija Trdin se je poročila pred tremi leti s pokojnim Valentom Trdin. Njen zakon je bil prvotno srečen. Razmere v družini so se pa temeljito spremenile, ko se je vrnil pred enim letom iz Holandije brat rajnega Valenta Anton, svak obdolžene Antonije, ki se je nastanil v hiši svojega brata. Antonija in njen svak Anton sta zabredla tako daleč, da sta se hotela znebiti za vsako ceno moža ter brata Valenta. Krvavo dejanje bi naj izvršil Jožef Herle, svak obtoženega Antona. Ta je bil na prigovarjanje za zločin pod pogojem, da mu izplača Anton 5000 Din nagrade in Antonija je primaknila k tej rabeljski svoti še en voz krompirja. Prvotno je bilo določeno, da bi naj pahnil Herle Valenta Trdina v prepad, ali ga ustrelil ob priliki romanja k Sv. Križu na Belih vodah. Že pred pohodom na romanje je izplačal Anton Trdin zločinskemu svaku kot predujem za krvavo dejanje 3000 Din in mu je dal na pot tudi samokres. Valentin se je podal k Sv. Križu dne 1. oktobra 1933. Obdolženi Herle je sledil svoji žrtvi po drugi poti, a umoril tedaj ni nič hudega slutel, iz neznanega vzroka. Trije zarotniki so zasnovali drugi napadalni načrt, katerega je izvršil Herle v noči 14. oktobra 1933. Herle je počakal Valentina na cesti med Trojanami in Zagorjem na klanecu Jasmini. Najprej je oddal strel iz večjega samokresa. Valentin, ki je po klanecu vodil peš kolo, je začuden vprašal: »Kaj je?« in je šel mimo. Herle je oddal nato še pet strel, od katerih je eden Valentina zadel v prsa. Valentin se je moral nato dolgo

Žepni koledar „Slov. gospodarja“

je tudi v drugi izdaji že razprodan. —

Tretje izdaje zaradi velikih stroškov ne moremo napraviti. Pač pa na tem mestu prosimo vse prijatelje, da bi nam sporočili svoje nasvete, kaj bi si želeli, da bi bilo v koledarju drugače, da bi koledar prihodnje leto prinesel. Dosedaj smo prejeli že sledeče načrte: da objavimo članek o denarju in o valutah; članek o zdravilnih rastlinah, o gobah, o kmetskem vrtu, o shrambah in shranjevanju pridelkov in orodja. Iz pravne stroke: vojaški zakon, gradbeni zakon, v kolikor se tiče kmetov, zastaranje in priposestevanje raznih pravic. Kako in kam se vlagajo pritožbe zoper odloke kake oblasti. Zakon o zaščiti kmeta in odplačevalna tabela. Iz davčne stroke: O davčni obveznosti oziroma prostosti, kako se davek napoveduje, kako se zoper odmero vložijo pritožba.

Posebno bi prosili za vaše mnenje glede tabel, ki so v koledarju. Mi hočemo, kolikor bo le mogoče, ustreči vašim željam, ki nam jih boste sporočili. Zahvaljujemo se vam že vnaprej, odgovor boste pa dobili v »Slovenskem gospodarju«.

Uredništvo »Slovenskega gospodarja« v Mariboru.

boriti s smrtjo. Njegova smrt je morala biti mukepolna. Herle je odšel domov in tam zakopal oba samokresa na vrtu. — Zločin je bil primeroma kmalu razkrinkan ter natančno pojasnjen. Prvi je priznal Herle, iz Antonije ter Antona Trdina je izsilila priznanje teža dokazov za krivdo. Ljubljanski veliki senat je obsodil omenjenega dne Jožefa Herle in Antona Trdina na do-smrtno ječo, Antonijo Trdin na 14 let ječe.

Požigalčeva roka na Dravskem polju. V trgovino Roze Uranjek na Zgornj Polskavi je bilo pred nedavnim vplomljeno in so odnesli neznanu uzmovič raznega blaga za 13.000 Din. Pomilovanja vredni trgovki je podtaknila se-

čaj požigalčeva roka še ogenj, ki ji je upepelil gospodarsko poslopje s krmo in z raznimi stroji. Očividci pripovedujejo, da so videli v noči ob izbruhu ognja neznanca, ki se je zgubil v temo. — V Račah je posadil požigalec rdečega petelina na gospodarsko poslopje posestnika Jakoba Samoleca. S poslopjem je uničena krma, vozovi in razno orodje. — Požigalec je dalje zanel ogenj v stanovanjski hiši posestnika Jurija Zagoršeka na Rošnji, ki je pogorelo do tal. Na srečo je bila hiša prazna. Gasiti ni mogel nihče uspešno, ker so bili gasilci zaposleni ob tistem času pri gašenju mnogo večjega požara pri Sv. Marjeti na Dravskem polju. Dne 27. marca, ob 10. uri dopoldne, je izbruhnil požar pri posestniku Bohaku Lovru. V trenutku je ogenj zajel še sosednja gospodarska poslopja in sicer posestnika Lovra Klasinca, Iv. Klasinca in Ivana Weissa. Ogenj je nastal iz nepojasnjene vzroka. Škoda je zopet ogromna, ker je poleg po-

Mati holandske kraljice na mrtvaškem odru v palači v Haagu.

Pariški advokati demonstrirajo zaradi znane afere Staviski pred palačo pravosodnega ministrstva.

slopij uničena tudi krma, gospodarsko orodje itd.; znaša okoli 140.000 Din in je le deloma krita z zavarovalnino.

Drava naplavila truplo otroka. Pri Št. Janžu na Dravskem polju je naplavila Drava truplo šest mesecev starega otroka. Sodno raztelesenje je ugotovilo, da je bil otrok zadavljen z robcem in nato še le vržen v vodo.

Smrtonosni udarci z motiko. V mlaki krvi so našli na cesti v Moravskem vrhu pri Ptujju posestnikovega sina Ludvika Žmavca iz Derbetincev. Domači so nezavestnega fanta prepeljali v ptujsko bolnico, kjer je umrl na posledicah, ne da bi se bil zavedel. Po smrti so Žmavca sodno raztelesili in ugotovili, da mu je nekdo z ostrino motike globoko v možgane razbil lobanjo. Brat pokojnega Franc je bil lanske leto na isti dan 26. marca ubit in sicer pred cerkvijo pri Sv. Andražu v Slov. goricah.

Celo nad viničarje so se spravili! V Ljubstavi v občini Pobrežje pri Ptujju je odnesel nočni vlomilec viničarki Antoniji Merc 400 Din gotovine in hranilno knjižico na 1402 Din, katero je pozneje odvrigel v gozdu.

Strahovalca kamniške okolice pod ključem. Že dalje časa so bila na dnevnem redu poročila o vlomih ter tatvinah krog Domžal in po okolici Kamnika. Zadnje dni sta zašla v roke pravice dva drzna vlomilca, ki imata na vesti številne in najbolj drzne vlome po omenjenih krajih. Gre v teh slučajih za 26letnega Antona Pirca iz Kamnika in za njegovega pomagača, 23letnega Janeza Betona iz Grap pri Cerkljah. Anton Pirc se je dne 28. marca v zaporu v Kamniku obesil.

*

Razno iz Prekmurja.

Združitev občin v dolnjelendavskem srezu. Notranji minister je podpisal uredbo, ki se nanaša na novo ureditev občin v dolnjelendavskem srezu. Po tej uredbi so ukinjene občine Bratonce, ki pripadajo Beltincem, Gaberje - lendavski okolici, Genterovci tudi lendavski

Amerikanski policisti so zavarovani proti kroglam banditov z jeklenimi telovniki.

okolici, in Polana, ki spada pod novo nastalo občino Hotiza. Zlasti obširna je po tej uredbi novo ustanovljena občina Lendava okolica. Srez Dolnja Lendava bo po tej uredbi obstajal iz naslednjih občin: Beltinci, Bogojina, Črensovci, Dobrovnik, Hotiza, Lendava, Lendava okolica, Odranci, Orešje in Turnišče, ki je dobilo še Radmožance in Brezovico.

Črensovci. Če bi kdo rekel, da smo pri nas zaostali ljudje in da nič ne delamo, bi se zelo motil. Delovanje zlasti mladine je pri nas živahno, kakor malokje, pa tudi odrasli ne počivamo. Na praznik sv. Jožefa smo se zbrali v prostorih gostilne Škoberna k ustanovnemu občnemu zboru za podružnico kmetijske

Spomenik 542 žrtvam v Budimpešti, ki so padle v boju proti komunistom pod strahovlado Bela Khuna.

Grozna požarna nesreča v japonskem mestu Hakodate, ki je zahtevala nad 1000 smrtnih žrtev.

družbe. Občnemu zboru je prisostvoval tudi kmetijski referent g. Lipovec iz Dolnje Lendave. V kratkih besedah je orisal pomen kmetijske družbe in nato predal besedo gostilničarju Skobernetu. Podružnica ima doslej 25 članov, a upajmo, da jih bo kmalu več.

Dolnja Lendava. Pred kratkim je bila tukaj ustanovljena knjižnica, ki je prejela iz Ljubljane okrog 1000 knjig. Knjižnica začasno deluje v prostorih narodne šole, ker še posebnega poslopja knjižnica nima. Ljudje kažejo za knjižnico veliko razumevanja in pridno segajo po knjigah.

Lipa. Majhna vasica, ki nosi čisto slovensko ime. Pa kakor je majhna, je vendar tudi živahna. Ta slovenska vas slovi kot vas tiho-tapcev - švercarjev imenovanih. Sicer ni nič čudnega, kajti blizu je madžarski meji in v današnjih dneh krize je dober vsak dinar, ki si ga človek prisluzi. Saj vendar zaslužka ni nobenega, človek pa rabi denar zase in za svoje otročičke, ki stalno prosijo: »Ata kruha, mama kruha!« Da bi omogočili obstanek sebi in svoji družini, se kaj radi napotijo hrabrejši možakarji in krepki fantje čez madžarsko mejo in prinesajo tobaka ali kakih cenajših stvari, ki jih tu spravljajo pod roko v

promet. Toda oko postave je čuječe in tako podjetje se le redkokedaj posreči. Tudi prejšnji teden so ujeli več šmuglarjev in jim odvzeli ves tovor, a kazen jih še čaka.

Hotiza. »Odprta noč in dan so groba vrata«. Pretekli teden je umrla hčerka znane gostil-

Ogromen obroč iz gumija za kolo hollandskega potniškega letala.

ničarke Lize, ki je bila omožena z g. Horvatom. Zapustila je osem otrok, med katerimi je najstarejši star šele 14 let, in mladega moža. Zalujočim naše sožalje!

★

DRUŠTVENE VESTI

Boj za mladino.

Vzgoja mladine je izmed glavnih spornih točk med hitlerizmom in katoliško cerkvijo. Konkordat zagotavlja katoliški cerkvi neokrnjeno pravico do vzgoje nemške katoliške mladine, ki naj bi se neodvisno in neovirano vzgojevala v katoliških mladinskih zvezah in društvih. Osrednja nemška vlada in vlade posameznih dežel pa se v področju mladinske vzgoje ne ozirajo na to bistveno konkordatno točko, marveč jo pobijajo z besedo in dejanjem.

Tako dajejo potuho vodstvu hitlerjevske mladinske organizacije (»Hitlerjeve mladine«), da vedno bolj drzno in osvajalno nastopa proti organizirani katoliški mladini.

Nedavno je izšel v uradnem državno-mladinskem listu članek z naslovom: »Ustvarite enotno mladino.« V tem članku se ugotavlja, da je katoliška mladina sedaj najbolj pereče ter najvažnejše vprašanje nemške mladine. Protestantovska mladinska organizacija se je že spojila s »Hitlerjevo mladino«. Da se dovrši zedinjenje nemške mladine, je treba, da se tudi katoliška mladina spoji s hitlerjevsko. Razlog za to, da zavzema katoliška mladina še vedno ločeno stališče, so visoki voditelji katoliške mladine, ki

Dan tašč.

Po proslavi tisočerih ter tisočerih materinih dnevih, dnevih za dečo, za matere in otroke, se je oprijela končno pravica toliko oklevetanih tašč. Zadnje dni se je vršila v mestu Amarillo v Mehiki na celem svetu do slej prva proslava tašč. Ta dan je bil določen od prirediteljev v to, da bi naj človeštvo prenehalo z 2500letno krivico, s katero obmeta va tašče. Prebivalci mesta Amarillo so proslavljali dan tašč z velikim navdušenjem. V mestu bivajoče tašče so korakale v sprevidu skozi glavne ulice, in mestni župan jim je govoril slavnostni govor. Zbrani meščani so

Januš Golec:

13. nadaljevanje.

KRUCI

Ljudska povest po zgodovinskih virih.

Ko bi bila hotela migniti Turčija samo z mezin-cem podpore, bi ne bil Munkač nikoli padel. Vsled pomanjkanja prehrane je predala Helena trdnjavo cesarskim 9. januarja 1688. Zasiguran ji je bil prost izhod v spremstvu preostankov posadke. Oblegovalci so seve preiskali temeljito prtljago junakinje in odkrili med raznimi dragocenostmi tudi krono kralja Krucev. Takrat zaplenjena krona je še ohranjena. Podobna je dragonski čeladi. Spodnji del je vijolične barve in obrobljen štiri prste na široko s čistim zlatom; zgornji del je obokast ter bel, obšit s platnom in okinčan z velikim dragocenim kamnom.

Prvi kralj Krucev je bil sicer ob krono. V odškodnino za to ga je imenoval veliki vezir leta 1690. za velikega kneza erdeljskega. Emerik I. se je podal s svojimi tolpami v Erdelje, kjer je rogovilil do svoje smrti. Prebivalstvo slovenskega štajerja je imelo precej časa mir pred Kruci.

Vsled sijajnih zmag slavnega avstrijskega vojskovođe Evgena je bila Ogrska kmalu rešena turškega jarma. Madžari so pokazali za osvoboditev malo ali nobene hvaležnosti. Radi malenkosti je došlo kmalu med avstrijskim dvorom in madžarskimi plemenitaši do sporov. Madžari so grozili s ponovnim uporom, opiraje se na ostanke Krucev.

Nezadovoljnost ogrskih domačinov so podžigali francoski najemniki, dokler ni priklopela do vrhunca. Tudi glavar in kralj zopet zbranih Krucev je bil kmalu pri roki v osebi Franca Rakoči, sina junaške Helene iz njenega prvega zakona, braniteljice trdnjave Munkač in soproge Emerika, ne baš slavnega prvega kralja Krucev.

Drugi kralj Krucev.

Kakor že omenjeno, se je udala l. 1688. glavna ter zadnja trdnjava prvega kralja Krucev — Munkač. Po predaji Munkača je prišla njegova braniteljica Helena Zrinjska s svojim sinom Francem na Dunaj. Njeno večletno krucevanje ji je odpuštil cesar povsem